

خُنْجی بِنُوس، خُنْجی واخُن

Xonji bèneves, Xonji vāxòn

نویسنده: یعقوب عزیز علی مَحْمَد نورائی خُنْجی

سال ۱۳۸۸

۹۵۳

شیراز

انتشارات ایلاف

سرشناسه	: نورائی، یعقوب، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: خنجی بنوس، خنجی واخن / نویسنده یعقوب عزیزعلی محمد نورائی خنجی.
مشخصات نشر	: شیراز: ایلاف، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۸-۱۰۹-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیها
موضوع	: خنجی
موضوع	: لاری -- دستور
رده بندی کنگره	: PIR3286/J3309 ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	: ۴۹۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۶۵۸۴۴۹

انتشارات ایلاف

شیراز، خیابان فردوسی، نبش کوچه ۱۲، ساختمان شماره ۲۰، طبقه همکف، تلفن: ۳۲۲۴۵۷۵۵

نام کتاب: خنجی بنوس، خنجی واخن

تألیف: یعقوب نورائی

طرح جلد: گروه طراحی هفت

ناشر: ایلاف

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۴

چاپ و صحافی: دنیا

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۸-۱۰۹-۱ ISBN 978-964-198-109-1

گویش خنجی

زبان لارستانی و چند زبان دیگر مناطق پیرامون فلات ایران (کردی، بلوچی، مازندرانی، گیلکی و شماری دیگر) احتمالاً شکل‌های بازمانده و متحول شده گویش‌های مختلف زبان پهلوی می‌باشند؛ از رهگذر شباهت‌های واژگانی و ساختاری بین آن‌ها می‌توان به قرابت آن‌ها با یکدیگر و نیز به قرابت هر یک با پهلوی به واسطه همان گونه شباهت‌ها میان هر یک از آن‌ها و زبان پهلوی پی برد. زبان لارستانی خود مشتمل بر لهجه‌ها و گویش‌های متفاوتی از جمله اوزی، گراشی، لاری، بستکی، فرامرزی و خنجی می‌باشد. با وجود خصوصیات مشترک این لهجه‌ها و گویش‌ها از جمله تقریباً یکسان بودن ریشه تمام مصدرها و تا حدی ساختار دستوری مشترک آن‌ها، بعضاً تفاوت‌هایی در واژگان، سیستم صرف افعال، لغات کاملاً متفاوت و حتی نوع نشانه‌های آوایی آن‌ها مشاهده می‌شود. بر این اساس گویش خنجی نسبت به دیگر گویش‌های لارستانی متفاوت است و اصول و ساختار صرفی و نحوی آن به طور کامل مشابه سایر گویش‌ها نمی‌باشد. و در هر زمینه خود نیازمند مباحث صرفی و نحوی خاص می‌باشد. بنابراین اگر چه گویش خنجی زیر مجموعه‌ای از زبان لارستانی می‌باشد اما همه فرمول‌های موجود برای زبان لارستانی قابل استفاده در گویش این منطقه نمی‌باشد.

اگر چه محققین گویش لاری را از دسته زبان‌های گروه جنوب غربی ایران (بختیاری، لری، فارسی) دانسته‌اند، اما نزدیکی آن [به‌ویژه گویش خنجی] با گروه‌های زبانی شمال غربی (کردی، بلوچی، کورانی) خصوصاً در کاربرد جزء متصل پیشوندی و مرخم شدن ریشه زمان گذشته، تا حدود زیادی آن را از دیگر گویش‌ها متمایز ساخته است.

شاید بتوان گفت زبانی وجود ندارد که لاری (خنجی) با آن از لحاظ لهجه و ساختار تناسب داشته باشد. در محدوده زبان‌های گروه جنوب غربی ایران، نزدیک‌ترین لهجه به زبان لاری (خنجی)، فارسی می‌باشد. ولی بین این دو آن چنان شباهت‌هایی نمی‌توان یافت که بتوان یکی را لهجه دیگری محسوب کرد. اگر چه زبان لاری (گویش خنجی) خصوصیات مشابهی با زبان‌های شمال غربی ایران دارد، اما خود سیاق زبان شناختی ویژه‌ای دارد.

وسعت جمعیتی و جغرافیای کاربرد گویش خنجی و تفاوت آن با لهجه‌ها و گویش‌های اوزی، فیشوری، فداغی، فرامرزاری، گراشی، لاری و ارتباط تنگاتنگ با لهجه‌های بندری، این گویش را از اهمیت بسیار زیادی در زبان‌شناسی ایران برخوردار کرده است.

گویش خنجی گنجینه ممتول واژه‌هاست، و از لحاظ مردم‌شناسی، فرهنگ، مهاجرت نژادها و اقوام، همچون دریایی است که غور در آن راهگشای بسیاری از نایافته‌های تاریخی - فرهنگی است.

خواندن و نوشتن به گویش خنجی

خواندن و نوشتن به گویش خنجی و لهجه‌ها و گویش‌های اوزی، فیشوری، فداغی، فرامرزی، گراشی، لاری مشکلات خاص خود را دارد.

حروف الفبای فارسی به تنهایی برای خواندن و نوشتن به این گویش‌ها کافی نیست. صداهایی در این گویش‌ها وجود دارد که ما را به نشانه‌هایی جدید نیازمند می‌سازد. این نوشته چند نشانه جدید برای خواندن و نوشتن به گویش خنجی پیشنهاد می‌کند.

پیشنهاد این نوشته می‌تواند برای حل مشکل خواندن و نوشتن به همه این گویش‌ها با کم و یا زیاد کردن یکی دو نشانه دیگر مورد استفاده قرار بگیرد.

برای آسان خوانی و آسان نویسی به زبان خُنْجی این کار انجام شده است.
خالی از اشکال هم نیست.

"به پیشنهاد" نوشته شد این نوشته تا که به دست خواننده‌ای برسد. هم کار
یکی را آسان کند و هم دری بگشاید به کاری تا که مردان کار پیدا شوند.
اسم نوشته هم شد: "خُنْجی پِنوس، خُنْجی واخُن". امید که وسعت استفاده و
بهره‌گیری از این نوشته بیش‌تر از این محدوده‌ی جغرافیایی باشد.

بهنام نورائی